

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

การอ่านสารคดีมีประโยชน์

ครูผู้สอน ครูชลภักดิ์ คงกำเนิด

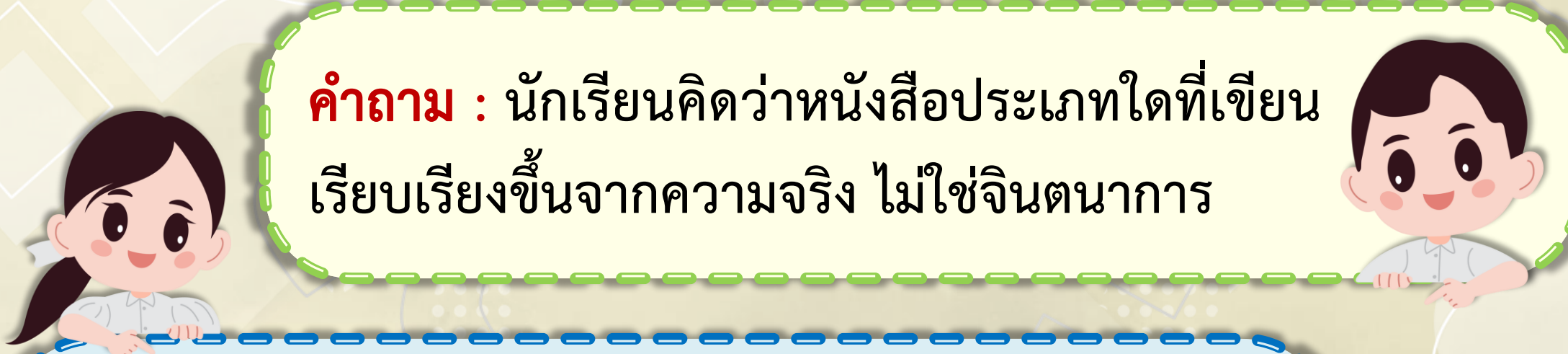
สังเกตหนังสือ

หนังสือนิทาน

หนังสือสารคดี

หนังสือวรรณคดี

คำถาม : นักเรียนคิดว่าหนังสือประเภทใดที่เขียน
เรียบเรียงขึ้นจากความจริง ไม่ใช่จินตนาการ

คำตอบ : หนังสือสารคดี เพราะเนื้อหาของสารคดีเขียน
ถ่ายทอดจากเรื่องจริงเท่านั้น

การอ่านสารคดี

มีประโยชน์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. **บอก**หลักการอ่านสารคดีได้
๒. **ตอบคำถาม**จากการอ่านสารคดีได้
๓. **บอก**ประโยชน์ของการอ่านสารคดีได้

สารคดีคืออะไร ?

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายของ “สารคดี” ไว้ว่า น. เรื่องที่เรียบเรียงขึ้นจากความจริง ไม่ใช่จากจินตนาการ เช่น สารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ

ลักษณะของสารคดี

- เป็นงานเขียนรูปแบบร้อยแก้ว
- เรียบเรียงขึ้นจากเรื่องจริง ไม่ใช่จินตนาการ
- มุ่งให้สาระความรู้แก่ผู้อ่านและบันเทิงเล็กน้อย
- เนื้อหาแสดงถึงความรู้ ความจริง และเหตุผล

คำถามชวนคิด

คำถาม : ถ้าจะอ่านสารคดีให้
เกิดประโยชน์สูงสุด จะต้อง
มีหลักการอ่านอย่างไร

คำตอบ : ตั้งใจอ่านจนจบและ
จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน
รวมถึงการสรุปความรู้

ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ หลักการอ่านสารคดี

หลักการอ่านสารคดี

๑. สำรวจเรื่องว่ามีลักษณะอย่างไร และเป็นสารคดีประเภทใด
๒. อ่านจับใจความ และค้นหาประเด็นสำคัญ
๓. ตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน
๔. สรุปความรู้และข้อคิดที่ได้จากการอ่านสารคดี

กิจกรรม

อ่านสารคดี

เรื่อง อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

โดยอ่านจากใบงานที่ ๑

“อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ”

“อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” เป็นหนึ่งในอุทยานประวัติศาสตร์จำนวนสิบแห่งของประเทศไทยในปัจจุบันที่จัดตั้งขึ้นโดยกรมศิลปากร สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ สำหรับชื่อเรียก “ศรีเทพ” นั้น เป็นการอนุโลมตามพระวินิจฉัยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระบิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดีไทยที่ได้ทรงสันนิษฐานไว้ในคราวเสด็จตรวจราชการมณฑลเพชรบูรณ์ เมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งเสนาบดีของกระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗

“การเดินทางเข้าเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” ในปัจจุบันซึ่งมีระยะทางจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๒๔๐ กิโลเมตรนั้น สามารถทำได้โดยสะดวก ทั้งรถยนต์ส่วนตัวและรถโดยสารประจำทาง โดยเดินทางตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑ (กรุงเทพฯ-สระบุรี-เพชรบูรณ์) แล้วแยกขวาเข้าเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๑๑ หน้าที่ว่าการอำเภอศรีเทพ อีกประมาณ ๙ กิโลเมตรก็จะถึงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ สำหรับรถโดยสารประจำทางก็มีทั้งรถโดยสารประจำทางปรับอากาศชั้น ๑ รถโดยสารประจำทางปรับอากาศชั้น ๒ และรถโดยสารประจำทางธรรมดา จากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต ๒ จุดจักร) ซึ่งวิ่งขึ้น-ล่องตลอดทั้งวัน แล้วลงที่ตลาดอำเภอศรีเทพ (บ้านกลาง) และต่อรถรับจ้างเข้าสู่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

“พื้นที่ที่มีการตั้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” นับเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทยปัจจุบัน เนื่องจากยังเป็นพื้นที่ที่ปรากฏร่องรอยหลักฐาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ในยุคโบราณที่มีมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมทวารวดีและเขมรตามลำดับ ซึ่งรวมระยะเวลาที่มีความเจริญรุ่งเรืองถึงกว่า ๘๐๐ ปี ก่อนที่จะถูกทิ้งร้างไปด้วยสาเหตุโรคระบาดร้ายแรง หรือปัญหาภัยแล้งประการใดประการหนึ่ง หรือทั้งสองประการ ในราวปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙ อันเป็นช่วงก่อนที่วัฒนธรรมสุโขทัยและอยุธยาจะเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาแทนที่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสัก และมีการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยอย่างต่อเนื่องมาจนเท่าถึงปัจจุบัน

“บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพในปัจจุบัน” ประกอบไปด้วยสองส่วนด้วยกัน ส่วนแรกเป็นพื้นที่ในส่วนเมืองโบราณศรีเทพ มีพื้นที่ประมาณ ๒,๘๘๙ ไร่ เป็นเมืองที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบ แบบเมืองในวัฒนธรรมทวารวดีที่ยังคงสามารถรักษารูปแบบแต่เดิมไว้ได้อย่างสมบูรณ์พื้นที่ภายในแบ่งเป็นสองเมืองที่เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะ โดยเมืองในมีพื้นที่ประมาณ ๑,๓๐๐ ไร่ รูปเกือบกลมมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร มีช่องประตูเมือง ๖ ช่องทางและมีโบราณสถานซึ่งได้รับการขุดแต่งแล้วประมาณ ๔๐ แห่ง อันมีโบราณสถานเขาค้างในโบราณสถานปราสาทสองพี่น้อง

และโบราณสถานปราสาทศรีเทพเป็นกลุ่มโบราณสถานสำคัญ รวมทั้งมีสระน้ำและหนองน้ำขนาดใหญ่จนถึงเล็กกระจายอยู่ทั่วไปประมาณ ๗๐ สระ ในขณะที่เมืองนอกมีพื้นที่ประมาณ ๑,๕๘๙ ไร่ เป็นเมืองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ต่อกออกไปทางด้านทิศตะวันออกของเมืองใน มีช่องประตูเมือง ๖ ช่องทาง และมีโบราณสถานซึ่งส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและยังไม่ได้มีการขุดแต่งเพื่อบูรณะอยู่ทั้งหมดประมาณ ๕๔ แห่ง รวมทั้งมีสระน้ำขนาดใหญ่จนถึงเล็กกระจายอยู่ทั่วไปประมาณ ๓๐ แห่ง มีสระขวัญเป็นสระน้ำสำคัญขนาดใหญ่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง และส่วนที่สองเป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเมืองโบราณศรีเทพ ซึ่งเท่าที่สามารถสำรวจได้ในปัจจุบันนั้นมีโบราณสถานที่ยังไม่ได้มีการขุดแต่งและบูรณะประมาณ ๕๐ แห่งและส่วนใหญ่ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของเมืองโบราณศรีเทพ โดยมีโบราณสถานเขาค้างนอกที่เป็นสถาปัตยกรรมในวัฒนธรรมทวารวดี เช่น เดียวกันกับโบราณสถานเขาค้างในและโบราณสถานปราสาทฤาษีที่เป็นสถาปัตยกรรมในวัฒนธรรมเขมรเช่นเดียวกับโบราณสถานปราสาทสองพี่น้องและโบราณสถานปราสาทศรีเทพ

“ปราสาทสองพี่น้อง” เป็นสถาปัตยกรรมในวัฒนธรรมเขมร มีลักษณะเป็นปราสาทที่ก่อด้วยอิฐสององค์ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงเดียวกัน หันหน้าไปทางทิศตะวันตก ทั้งสององค์ส่วนยอดพังทลายไปจนหมดสิ้นแล้ว แต่องค์เล็กยังหลงเหลือทับหลังศิลาทรายที่มีสภาพสมบูรณ์ประดับอยู่จำหลักเป็นรูปอุมาเมศวร

“ปราสาทศรีเทพ” เป็นสถาปัตยกรรมในวัฒนธรรมเขมร มีลักษณะเป็นปราสาทที่ก่อด้วยอิฐ ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงขนาดใหญ่ หันหน้าไปทางด้านตะวันตก ในแนวแกนเดียวกับปราสาทสองพี่น้องจากลักษณะทางสถาปัตยกรรมและโบราณวัตถุที่พบโดยเฉพาะทับหลังทำให้อนุมานได้ว่า คงสร้างขึ้นเพื่อเป็นเทวาลัยเนื่องในศาสนาฮินดู (พราหมณ์) ลัทธิไศวนิกาย

“เขาลังใน” เป็นศาสนสถานประจำสำคัญเมืองที่มีขนาดใหญ่ ในวัฒนธรรมทวารวดี สร้างขึ้นเพื่อเป็นศาสนสถานในพุทธศาสนาเถรวาทหรือเถรวาท ต่อมาจึงได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นศาสนสถาน เนื่องในพุทธศาสนาเถรวาท

“เขาลังนอก” เป็นศาสนสถานขนาดใหญ่ ตั้งอยู่นอกเมืองออกไปประมาณ ๒ กิโลเมตร สันนิษฐานว่า มีลักษณะเป็นมหาสถูปมีฐาน ขนาดใหญ่ทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ก่อด้วยศิลาแลงที่ยังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ประดับตกแต่งฐานด้วยอาคารจำลองขนาดต่าง ๆ อยู่โดยรอบ

ที่มาของข้อมูล : กรมศิลปากร <https://www.finearts.go.th/main/view>

คำถาม : สารคดีเรื่องนี้น่าเชื่อถือหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : น่าเชื่อถือ เพราะข้อมูล
ที่อ่านนั้นได้มาจากกรมศิลปากร
ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการ

คำถามชวนคิด

คำถาม : นักเรียนอยากไปเที่ยว
อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ
หรือไม่ เพราะอะไร

คำตอบ : อยากไป เพราะอยาก
ไปเห็นด้วยตาตนเอง และจะได้
เรียนรู้เกี่ยวกับสถานที่

คำถามชวนคิด

คำถาม : อุทยานประวัติศาสตร์
ศรีเทพตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดใด

คำตอบ : ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัด
เพชรบูรณ์

คำถามชวนคิด

คำถาม : ชื่อ “ศรีเทพ” มีที่มา
จากอะไร

คำตอบ : เป็นการอนุโลมตาม
พระวินิจฉัยสมเด็จพระเจ้าบรม-
วงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราช-
านุภาพ

คำถามชวนคิด

คำถาม : หากต้องการเดินทาง
ไปเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์
ศรีเทพ จะต้องเดินทางอย่างไร

คำตอบ : ไปตามเส้นทางหลวง
แผ่นดิน ๒๑ (กรุงเทพฯ-สระบุรี-
เพชรบูรณ์) แล้วมุ่งหน้าสู่อุทยาน
ประวัติศาสตร์ศรีเทพ

คำถามชวนคิด

คำถาม : บริเวณพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพมีทั้งหมดกี่ส่วน อะไรบ้าง

คำตอบ : มี ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ เป็นพื้นที่ของเมืองโบราณศรีเทพ และส่วนที่ ๒ เป็นพื้นที่นอกเมืองโบราณ

กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

คำชี้แจงการทำใบงาน

ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑ การอ่านสารคดีมีประโยชน์ โดยอ่าน
จับใจความสำคัญจากสารคดีเรื่อง อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ
และตอบคำถามให้ถูกต้อง

คำชี้แจงบทบาทครูปลายทาง

- ๑) แจกใบงานที่ ๑
เรื่อง การอ่านสารคดีที่มีประโยชน์
- ๒) สังเกตการทำงานของนักเรียน
และให้คำแนะนำเพิ่มเติม
- ๓) ประเมินการอ่านจับใจความและ
ตอบคำถามจากเรื่องี่อ่าน

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

- ๑) ทำใบงานที่ ๑
เรื่อง การอ่านสารคดีที่มีประโยชน์
- ๒) เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จแล้ว
ให้ส่งที่ครูประจำชั้น/ครูประจำวิชา
เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

ใบงานที่ ๑

ใบงานที่ ๑ เรื่อง การอ่านสารคดีมีประโยชน์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง เที้ยวทั่วไทย รายงานการศึกษา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การอ่านสารคดีมีประโยชน์
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสารคดีประวัติศาสตร์เรื่อง “อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” แล้วตอบ
คำถามจากการอ่านให้ถูกต้องครบถ้วน

“อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ”

“อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” เป็นหนึ่งในอุทยานประวัติศาสตร์จำนวนสิบแห่งของ
ประเทศไทยในปัจจุบันที่จัดตั้งขึ้นโดยกรมศิลปากร สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อ
ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ สำหรับชื่อเรียก “ศรีเทพ” นั้น เป็นการอนุโลมตามพระวินิจฉัยสมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระบิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดีไทยที่ได้ทรง
สันนิษฐานไว้ในคราวเสด็จตรวจราชการมณฑลเพชรบูรณ์ เมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งเสนาบดีของ
กระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗

“การเดินทางเข้าเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” ในปัจจุบันซึ่งมีระยะทางจาก
กรุงเทพมหานครประมาณ ๒๕๐ กิโลเมตรนั้น สามารถทำได้โดยสะดวก ทั้งรถยนต์ส่วนตัวและ
รถโดยสารประจำทาง โดยเดินทางตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑ (กรุงเทพฯ-สระบุรี-
เพชรบูรณ์) แล้วแยกขวาเข้าเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๑๑ หน้าที่ว่าการอำเภอศรีเทพ
อีกประมาณ ๔ กิโลเมตรก็จะถึงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ สำหรับรถโดยสารประจำทางก็จะมี
ทั้งรถโดยสารประจำทางปรับอากาศชั้น ๑ รถโดยสารประจำทางปรับอากาศชั้น ๒ และรถโดยสาร
ประจำทางธรรมดา จากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต ๒ จุดจักร) ซึ่งวิ่งขึ้น-ส่งตลอดทั้งวัน
แล้วลงที่ตลาดอำเภอศรีเทพ (บ้านกลาง) และต่อรถรับจ้างเข้าสู่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

“พื้นที่ที่มีการตั้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” นับเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญ
แห่งหนึ่งของประเทศไทยปัจจุบัน เนื่องจากยังเป็นพื้นที่ที่ปรากฏร่องรอยหลักฐานซึ่งสะท้อนให้
เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของมนุษย์ในยุคโบราณที่มีมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่สมัยก่อน
ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมทวารวดีและเขมรตามลำดับ ซึ่งรวมระยะเวลาที่มีความเจริญรุ่งเรือง
ถึงกว่า ๘๐๐ ปี ก่อนที่จะถูกทิ้งร้างไปด้วยสาเหตุโรคระบาดร้ายแรงหรือภัยแล้งประการใด

สรุปการทำกิจกรรม และตรวจสอบความถูกต้อง

แนวคำตอบใบงานที่ ๑ การอ่านสารคดี

๑. อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพตั้งอยู่อำเภอใด และจังหวัดใด

ตอบ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

๒. ชื่อเรียก “ศรีเทพ” มีที่มาอย่างไร

ตอบ เป็นการอนุโลมตามพระวินิจฉัยของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานไว้ในคราวเสด็จตรวจราชการ มณฑลเพชรบูรณ์

แนวคำตอบใบงานที่ ๑ การอ่านสารคดี

๓. หากครอบครัวต้องการเดินทางไปยังอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ นักเรียนจะอธิบายให้ครอบครัวฟังอย่างไร (จงอธิบายพอสังเขป)

ตอบ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑ (กรุงเทพฯ-สระบุรี-เพชรบูรณ์) แล้วแยกขวาเข้าเส้นทางหมายเลข ๒๒๑๑ ผ่านหน้าที่ว่าการอำเภอศรีเทพ อีกประมาณ ๙ กิโลเมตรก็จะถึงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

แนวคำตอบใบงานที่ ๑ การอ่านสารคดี

๔. “บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพในปัจจุบัน” มีทั้งหมดกี่ส่วน
อะไรบ้าง

ตอบ “บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพในปัจจุบัน” ประกอบไปด้วย
สองส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ เป็นพื้นที่ส่วนเมืองโบราณศรีเทพ และส่วนที่ ๒
เป็นพื้นที่นอกเมืองโบราณศรีเทพ

แนวคำตอบใบงานที่ ๑ การอ่านสารคดี

๕. “ปราสาทสองพี่น้อง” กับ “ปราสาทศรีเทพ” เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

ตอบ เหมือนกัน คือ เป็นสถาปัตยกรรมในวัฒนธรรมเขมร มีลักษณะเป็นปราสาทที่ก่อด้วยอิฐสององค์ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลง

๖. นักเรียนได้ความรู้อะไรบ้างจากการอ่านสารคดีเรื่องนี้

ตอบ ได้รู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเมืองศรีเทพและเป็นมรดกโลก

ล่าสุดของประเทศไทย

ได้รับสาระความรู้
จากสารคดี

ได้รู้เรื่องราวเกี่ยวกับ
สถานที่สำคัญ

สรุปความรู้
การอ่านสารคดี

ได้ความบันเทิง
บ้างเล็กน้อย

ได้แนวทางใน
การศึกษาเรียนรู้

ได้รับความคิด
และความจริง

คำถามสรุปบทเรียน

คำถาม : การอ่านสารคดีมีประโยชน์ต่อผู้อ่าน
อย่างไร

คำตอบ : ทำให้ได้รับความรู้และเนื้อหาที่เป็น
ความจริงจากสารคดีเรื่องนั้น

บทเรียนครั้งต่อไป

รายวิชา ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

การเขียนเรื่องจากภาพ

สิ่งที่ต้องเตรียม

- ✓ ใบความรู้ เรื่อง การเขียนเรื่องจากภาพ
- ✓ ใบงาน เรื่อง การเขียนเรื่องจากภาพ
- ✓ ตัวอย่างรูปภาพต่าง ๆ

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

